

BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QITUVCHILARINING METODIK TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISHDA DIDAKTIK HAMDA ELEKTRON-DIDAKTIK IMKONIYATLARNING O‘RNI

Narbayev Farrux Sharafbayevich

Guliston davlat universiteti matematika kafedrası dotsenti

e-mail: farruxnarbayev300179@gmail.com

tel: +998998850179

Annotatsiya: *Ushbu maqolada bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirish muammosining ilmiy-metodik tadqiqotlar asosida didaktik hamda elektron-didaktik imkoniyatlarning tahlili o‘rganilgan.*

Kalit so‘zlar: *pedagogik mahorat, innovatsiya, texnologiya, guruhlar, dars, didaktik material, platforma, kompetensiya, o‘quv materiallar, didaktik o‘yinlar, mashqlar, taqdimotlar, elektron testlar, elektron darslik va o‘quv qo‘llanmalar.*

Аннотация: *В данной статье на основе научно-методических исследований изучен анализ дидактических и электронно-дидактических возможностей совершенствования методической подготовки будущих учителей начальных классов.*

Ключевые слова: *педагогическое мастерство, инновация, технология, группы, урок, дидактический материал, платформа, компетенция, учебные материалы, дидактические игры, упражнения, презентации, электронные тесты, электронный учебник и учебные пособия.*

Abstract: *This article examines the analysis of didactic and electronic-didactic opportunities for improving the methodical preparation of future primary school teachers based on scientific and methodical research.*

Keywords: *pedagogical skill, innovation, technology, groups, lesson, didactic material, platform, competence, educational materials, didactic games, exercises, presentations, electronic tests, electronic textbook and study guides.*

Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirishda didaktik hamda elektron-didaktik imkoniyatlar bugungi kunda shunchaki yordamchi vosita emas, balki ta‘lim sifatini belgilovchi strategik omilga aylandi. Boshlang‘ich ta‘lim o‘ta mas‘uliyatli davr bo‘lib, unda bola ta‘lim olishni o‘rganadi. Shu sababli, bo‘lajak o‘qituvchining raqamli va metodik kompetentligi uyg‘un bo‘lishi talab etiladi.

Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirish muammosining ilmiy-metodik tadqiqotlari tahlili asosida didaktik hamda elektron-didaktik imkoniyatlarning quyidagi asosiy va muhim sohalari aniqlandi:

Didaktik imkoniyatlar	Elektron-didaktik imkoniyatlar
Pedagogik mahoratni rivojlantirish	Interfaol ta'lim resurslari
Turli yoshdagi bolalar bilan ishlash kompetensiyalarini shakllantirish	Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT)
Ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish	Multimedia texnologiyalari
O'qitishning innovatsion usullaridan foydalanish	Baholash va monitoring vositalari

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirishning didaktik imkoniyatlari juda keng va rang-barangdir. Asosiy ko'rinishlari quyidagilardir:

1. Pedagogik mahoratni rivojlantirish:

Faol ta'lim: talabalarni o'zlari o'qituvchi bo'ladigan amaliy mashg'ulotlarga jalb qilish;

Rolli o'yinlar: darslarga taqlid qilish, o'z uslubiy ishlanmalarigizni yaratish, o'z g'oyalaringizni taqdim etish;

Guruhlarda ishlash: pedagogik vaziyatlarni muhokama qilish, o'quv materiallarini tahlil qilish, didaktik o'yinlar va mashqlarni birgalikda ishlab chiqish;

Loyiha faoliyati: dars loyihalarini mustaqil ravishda yaratish, pedagogik muammolar bo'yicha tadqiqotlar olib borish;

Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish;

Interaktiv platformalar: onlayn kurslar orqali o'rganish, didaktik materiallarni raqamli shaklda o'rganish;

Virtual laboratoriyalar: virtual haqiqatdan foydalangan holda haqiqiy o'quv vaziyatlarini simulyatsiya qilish;

Didaktik materiallarni yaratish vositalari: taqdimotlar, video darslar, onlayn testlar yaratish uchun dasturlarni o'zlashtirish;

Didaktik fikrlashni shakllantirish;

O'zining pedagogik faoliyatini tahlil qilish: pedagogik kundalik yuritish, darslarning video yozuvlarini tahlil qilish;

Hamkasblar bilan pedagogik g'oyalarni muhokama qilish va tanqid qilish: o'z ishini mustaqil tahlil qilish va baholash ko'nikmalarini rivojlantirish;

Ochiq darslarda qatnashish: tajribali o'qituvchilar tajribasini o'rganish, metodik usullarni muhokama qilish va tahlil qilish.

2. Turli yoshdagi bolalar bilan ishlash kompetensiyalarini shakllantirish:

Muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish: idrokning yoshga bog'liq xususiyatlarini hisobga olgan holda turli yoshdagi bolalar bilan samarali muloqot qilish usullarini o'rgatish;

Bola rivojlanishining xususiyatlarini tushunish: erta bolalik psixologiyasi va pedagogikasini o'rganish, bola rivojlanishining asosiy nazariyalari bilan tanishish;

O'qitishda tabaqalashtirilgan yondashuvni qo'llash: turli darajadagi tayyorgarlikka ega bo'lgan bolalar bilan ishlashning turli usullari va usullarini o'zlashtirish.

3. Ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish:

O'z o'quv materiallarini yaratish: didaktik o'yinlar, mashqlar, taqdimotlar ishlab chiqish, nostandart o'qitish usullaridan foydalanish;

O'qitishda ijodiy texnologiyalarni qo'llash: teatr usullari, loyiha faoliyati, musiqiy va badiiy uslublardan foydalanish;

Ijodkorlikni va o'zgacha fikrlashni rag'batlantirish: sinfda erkinlik va ijodkorlik muhitini yaratish, o'quvchilar tashabbusini rag'batlantirish.

4. O'qitishning innovatsion usullaridan foydalanish:

Ilg'or o'qitish usullarini o'rganish: rivojlantiruvchi o'qitish usullari, loyiha faoliyati usullari, o'yin usullari bilan tanishish;

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish: interfaol doska, onlayn platformalar, raqamli darsliklardan foydalanish;

Masofaviy ta'lim elementlarini joriy etish: onlayn kurslar bilan ishlash, onlayn darslar o'tkazish.

Elektron-didaktik imkoniyatlarining asosiy ko'rinishlari:

1. Interfaol ta'lim resurslari:

Elektron darsliklar va o'quv qo'llanmalar: zamonaviy elektron darsliklar oddiygina bosma nashrlarni takrorlamaydi, balki interaktiv elementlar, video materiallar, audioyozuvlar, animatsiyalarni taklif etadi, bu esa o'quv jarayonini yanada ko'rgazmali va qiziqarli qiladi;

Virtual laboratoriyalar: maktab amaliyotidagi turli vaziyatlarni taqlid qilish, tajribalar va kuzatishlar o'tkazish imkonini beradi, bu tabiiy fanlar uchun ayniqsa muhimdir;

O'quv o'yinlari va simulyatsiyalar: bo'lajak o'qituvchilarga o'qitish usullarini o'yin uslubida o'zlashtirishga, ijodkorlikni va turli vaziyatlarda qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi;

2. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT):

Onlayn kurslar va vebinarlar: geografik joylashuvdan qat'i nazar, eng so'nggi o'quv materiallari va yetakchi o'qituvchilarning ilg'or tajribalaridan foydalanish imkoniyatini ta'minlash;

Ta'lim platformalari va hamjamiyatlari: sizga hamkasblar bilan tajriba almashish, muhokamalarda qatnashish va ekspert maslahatlarini olish imkonini beradi;

Masofaviy o'qitish tizimlari: moslashuvchan o'quv jadvalini yaratish imkoniyatini ta'minlaydi, bu ayniqsa ishlaydigan talabalar uchun muhim;

3. Multimedia texnologiyalari:

Taqdimotlar va video darslar yaratish: bo'lajak o'qituvchilar multimedia vositalaridan o'zlarining o'quv materiallarini ishlab chiqishda foydalanishlari mumkin, bu esa ularning ijodkorligi va o'qitish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi;

Interfaol doska va planshetlardan foydalanish: darslarni yanada dinamik va qiziqarli qilish, barcha talabalarni o'quv jarayoniga jalb qilish imkonini beradi;

4. Baholash va monitoring vositalari:

Elektron testlar va anketalar: ular talabalarning bilim darajasini tez va samarali baholash va ularni tayyorlashdagi kamchiliklarni aniqlash imkonini beradi;

Ma'lumotlarni tahlil qilish tizimlari: o'qituvchilarga o'quvchilarning taraqqiyotini kuzatishda va o'quv jarayonini ularning shaxsiy ehtiyojlariga moslashtirishda yordam beradi;

Elektron didaktik imkoniyatlardan foydalanishning afzalliklari: o'rganishga bo'lgan motivatsiya va qiziqishni oshirish; talabalarning mustaqilligi va mas'uliyatini rivojlantirish; ta'lim jarayonini individuallashtirish; bo'lajak o'qituvchilarda zamonaviy kompetensiyalarni shakllantirish; uslubiy tayyorgarlik sifatini oshirish.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirish murakkab jarayon bo'lib, barcha mumkin bo'lgan didaktik imkoniyatlardan foydalanishni taqozo etadi. Faqat bu holda zamonaviy ta'lim sharoitida ishlashga tayyor malakali mutaxassislarni tayyorlash mumkin. Shuni ta'kidlash kerakki, elektron didaktik vositalar an'anaviy o'qitish usullarini almashtirmaydi, balki ularni to'ldiradi. Muvaffaqiyatning asosiy omili - bu turli yondashuvlar va texnologiyalarning malakali kombinatsiyasini amalga oshirish imkoniyatlarini yaratadi.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligiga elektron didaktik imkoniyatlarni joriy etish kompleks yondashuvni, jumladan, o'quv dasturlarini yangilash, o'qituvchilar malakasini oshirish, tegishli infratuzilmani yaratishni talab etadi.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash lozimki, zamonaviy texnologiyalar bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining uslubiy tayyorgarligini oshirishga keng imkoniyatlar yaratadi. Elektron didaktik resurslar va vositalar o'quv jarayonini interaktiv, samarali va qiziqarli qiladi. Shuning uchun ham, pedagogika oliy ta'lim muassasalarida elektron-didaktik muhitni boyitish - o'qituvchi tayyorlash sifatining bosh mezonini hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Muslimov N.A. va boshqalar. "Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari". – Toshkent, 2020.
2. Jumayev M.E. "Boshlang'ich ta'limda matematikadan dars jarayonlarini raqamli ta'lim texnologiyalari asosida loyihalashtirish". – Toshkent, 2021.

3. Begimkulov U.Sh. "Pedagogik ta'lim jarayonlarini axborotlashtirishning nazariy-metodik asoslari". Monografiya. – Toshkent, 2020.
4. Ismailova Z.K. "Raqamli pedagogika". Darslik. – Toshkent, 2022.
5. Xoliqov A.A. "Pedagogik mahorat". Darslik. – Toshkent, 2021.
6. Eshpulatov N. "Boshlang'ich sinf bo'lajak o'qituvchilarini metodik tayyorgarligini takomillashtirishda elektron didaktik vositalardan foydalanish". Dissertatsiya (PhD). – Toshkent, 2022.
7. Hamrokulova Sh. "Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining axborot-kommunikatsion texnologiyalardan foydalanish metodikasini takomillashtirish". – Samarqand, 2021.
8. Narbayev F.SH. *Pedagogical potential of "Event" technology in personal formation. Eurasian journal of physics, chemistry and mathematics.* – Belgiya, 2023.
9. Narbayev F.SH. Improving the methodological training of future elementary class teachers on the basis of innovative approaches. Science and innovation international scientific journal. O'zbekiston xalqaro jurnali, 3-son, 2023.